

Varga Éva
Kétszáz ajtó, 2011
(részlet)

▣ Baróthy Zoltán

A pusztulás ül rajtuk

Ebben a világban kell reménykedni. Nincs másik. Mélyeket lélegez. Ebben a szűkösségekben.

Majdnem húsz éven át vándorolt albérletről albérletre, és most megijedt attól, hogy saját lakása lett. Csak a lakáshitel örökkévalóságát érzi és a környék idegenségét.

Igen, egy lehasznált, északi fekvésű panellakás, de másnak ennyi sincs. *Akkor meg mit bóklászol itt az éjszakában?* Na nyomás „haza”.

De a beton pingpongasztaloknál újra megáll...

*

Egy korábbi pillanat.

Hol lehet vajon, melyik dobozban a pumpához a szelep? Végig kell néznie az összes dobozt?

Bezárja a bejárati ajtót a költöztetők után, ekkor marad először a lakásban egyedül.

Koraeste van, de már sötét, az utcáról beszűrődő forgalom zaja távoli szélzúgásra hasonlít, téli szélviharra a derült, lila ég alatt. Milyen idegen ez a függönytelen szoba, milyen kísérteties teszik az óriási ablakokon beszűrődő piszkos, sárga fények.

Teljesen kimerült a költözködéstől, és most húzza le a fejét az álmoság, zárná le a szemeit máris. Csakhogy nincs ágy, amire lefekühdhetne, a nagy sötétkék gumimatracot kellene felfújni, azon fog aludni még sokáig, muszáj lesz azt a szelepet megtalálnia.

Nem érdekel, majd később.

A lapos gumimatrac fölé terít pár pokrócot meg az ágyneműt, végigdől rajta. Nem is olyan kemény, jó most, hogy süppedős házgyári szőnyegpadló van alatta. Fekvében újra körbenéz a szoba üres, idegen terében: ez lesz hát a lakása.

Két másodperc múlva elalszik.

*

Hány óra lehet? Éjfél?

Még csak tíz. Valószínűleg kipihentnek érzi magát, a csend, amibe beleébredt, most éppoly kísértetiesnek hat, mint korábban a kintől beszűrődő közlekedés zaj, az azóta elült téli szélvihar.

A dobozok megint.

Az ő holmija lapul bennük, de kívülről semmit nem árulnak el, azt sem tudja, honnan és mikor szerezte őket, sem a súlyukat,

semmit. Felkel, lámpát kapcsol. Az előző lakók leszerelték a csillárt, a szobát most a padlóra tett talpas asztali lámpa világítja be lentről felfelé: hatalmas árnyék vetül a tépett tapétára, amikor a fény előtt elhalad. Nincs mire rakni még a lámpát, pár bútor, fotelek és polcok csak másnap érkeznek majd. Honnan is? A friss, éjszakai csendben képtelen visszaemlékezni rá.

Az egyik csomag tetején gyűrött, jegyzeteléshez használt cetlik, egy karcos napszemüveg, régi ragasztószalagok, gumik, kócos spárgakötegek. Szinte jólesik az előkerülő dolgok hasznavehetetlensége. Egy másikban lejárt étkezési utalványok, egy idegen ország pénze, két szakadt, üres pénztárca, zsebrádió. A zsebrádióban lemerült elem. Talál üres dobozokat is, és ez mint ha őt magát szabadítaná meg felesleges súlyoktól.

Felesleges súlyok... De azokból annyi van, annyit hordoz. Míhez kezdjen ő most itt? Úgy érzi, muszáj elmennie, elmene-külnie, nem tud itt maradni, ebben az élettelen, függönytelen paneléjszakában.

*

Kint, az utcán mintha újra felébredne; mielőtt eltenné, sokáig szorongatja a lakáskulcsot, ez lesz hát a kulcs, ami később szinte hozzánő majd a zsebéhez.

Február végi, csípős, tiszta hideg. A lépcsőház bejárata mellett hatalmas nyárfa, megnézi távolabbról is: a fa óriási sötét felkiáltójelként nyúlik magasan az épület fölé, épp ilyen nyárfa volt a nagyszülei négyemeletes háza előtt gyerekkorában.

Lehet, hogy a nyárfa miatt választotta ezt a házat, ezt a lakást? Mi másért? Hiszen a környéket egyáltalán nem ismeri.

Mert olcsó volt, olcsónál is olcsóbb, azért.

Kabátja cipzárját az állág húzza, elrejtje kezeit a zsebében, gyalogol. Itt fog élni. Ha úgy adódik, itt fog családot alapítani. Egy parkolóban jár két háztömb között, egyszer majd megszámolja, hány száz autó áll itt.

Ahol a háztömbök véget érnek, nagy, széles tér nyílik meg előtte, rosszul megvilágított sétány szeli át, mellette alacsony fák, gondozatlan virágágyások és pár földszintes épület házgyári elemekből, körülöttük egy-két késői, néma kutyasétáltató imbolyog, a sétányon túl pedig a lakótelep folytatása északnak, panelházak szimmetrikus rendje: amerre ellátni köztük, további lépcsőházak sötétje és ablakfényei.

A végtelen. Körbenéz, ugyanez dél felé is és minden irányban. A végtelen. Mintha valami rejtélyes középpontot talált volna, ahol végre kiderül, hogy nincs is semmi ezen a merev, halottszürke falú rengetegen túl, és ahonnan bármerre indul tovább, mindenhol ugyanezen a járdán lépked majd...

*

A lakótelep köldöke.

Buckás aszfalt. Lapos, egyemeletes kocka óvoda, ha lesz, ide fog járni a gyereke. A sétány mellett pár méterre beton

pingpongasztalok, talán évtizedek óta alkalmatlanok rá, hogy bárki pingpongozzon rajtuk: repedezett, durva téglalapok vaslábakon, valami nagy-nagy értelmetlenség jelképei, lehet, hogy némelyiket csak az oldalán körbefutó, széles vaspánt tartja össze. A kicsorbult éleknél elmorzsolódott cementdarabok. *Csusza!*

Minek vannak még itt ezek a harminc-negyven éves remény-maradványok, a hajdani lakótelepi nyárdélutánoknak ezek a funkciótlan emlékművei?

A nyolcvanas években volt gyerek. Ugyanilyen pingpongasztalokon ültek a barátaival, az osztálytársakkal. Rágóztak, durva vicceket meséltek, félig ismeretlen lányokkal csókolóztak. Mintha épp ugyanezek a pingpongasztalok lettek volna. *Who's bad?* Ugyanez a pusztulás ült már ott mellettük? Hiába a Michael Jackson-mozdulatok és a kétgombócos fagy akkor régen. Hiába szólt Samantha Fox a kazettás magnóból... Ugyanez a pusztulás vigyázott rájuk?

És gyalogol tovább a sétányon. Bódék: virágbolt, trafik. Hát a következő lapos kockaépület?

És akkor érzi. Ahogy közelebb megy az ablaktalan, lapos betondobozhoz és észreveszi a bejárat melletti címeren: „Bölcsőde”. Mint egy barakk, ahová alig jut be fény. Ide fogják hordani az ő gyerekét is? Nem! Az épületnek csak fent, a tető alatt vannak keskeny, bukóra nyitható nyílásai pirosra festett ablakkerettel. De nem segít az a piros festés. Bámul rá az épületre, és akkor érzi, hogy döngöli belül egy kalapács, hogy fuldoklik ennek a világnak a közepén.

Ebben a világban kell reménykedni. Nincs másik. Ebben a szűkösségekben.

Ne hisztizz. Másnak ennyi sincs. Na nyomás „haza”.

Megfordul, de a pingpongasztalok mellett újra megáll, még nem lép közelebb, vár, mint aki bünt készül elkövetni. *Who's bad?* Egyedül van a szeles, február végi estében, már a kutyasétáltatók is rég eltűntek, nem fog jönni senki. És akkor hanyatt nekidől az egyik asztalnak, a kezeivel rásegít, és máris ott ült fent, beljebb csúszik, a hátára fekszik, fölötte a sárga városi felhőkön átszűrődő holdfény, szeme sarkában pedig minden irányban a lakótelep tompa szikrái.

Hát, ezt a létezést kell belakni.

Hideg, kemény a kő alatta, mégis jólesik így feküdni és nézni föl az égre, jólesik belesimulni a hideg betonágyba.

Vágyból mindig több van, mint valóságból. Valóságból ez az egy van.

Harminckilenc éves.